

Sygn. akt I ACa 169/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 grudnia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący SSA Joanna Walentkiewicz – Witkowska

Sędziowie SA Anna Cesarz

del. SO Ryszard Badio (spr.)

Protokolant sekretarz sądowy Lidia Milczarek

po rozpoznaniu w dniu 5 grudnia 2018 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa P. R.

przeciwko Skarbowi Państwa - Zakładowi Karnemu w S.

o odszkodowanie

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim

z dnia 5 grudnia 2017 r. sygn. akt I C 503/17

1. oddala apelację;

2. nie obciąża powoda obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej.

Sygn. akt I ACa 169/18

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z 5 grudnia 2017 roku, wydanym w sprawie z powództwa P. R. przeciwko Skarbowi Państwa – Dyrektorowi Zakładu Karnego w S. o zapłatę, Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim oddalił powództwo i orzekł o kosztach postępowania.

Przytoczony wyrok został oparty na ustaleniach szczegółowo przedstawionych w jego uzasadnieniu. Z ustaleń tych wynika, że powód przebywał w Zakładzie Karnym w S. w okresie od 22 kwietnia 2008 roku do 5 czerwca 2008 roku, od 15 września 2008 roku do 6 grudnia 2010 roku oraz od 26 stycznia 2012 roku do 20 czerwca 2012 roku. Po odbyciu kary w Zakładzie Karnym w S. powód przeczytał artykuł w prasie, w którym więźniowie skarżyli się na warunki panujące w Zakładzie Karnym w S. i wówczas uznał, że w okresie kiedy on przebywał w tym miejscu również panowały tam niewłaściwe warunki. Sąd Apelacyjny w całości podziela te ustalenia i przyjmuje je za własne, zwłaszcza że podstawa faktyczna zaskarżonego wyroku nie została w apelacji podważona.

W tak ustalonych okolicznościach sąd pierwszej instancji uznał powództwo za nieuzasadnione. Uwzględnił bowiem zarzut strony pozwanej, iż roszczenie powoda o zapłatę zadośćuczynienia uległo przedawnieniu, co skutkowało oddaleniem powództwa na podstawie art. 117 § 2 k.c. i art. 442¹ § 1 i 3 k.c. bez potrzeby ustalania, czy zachodzą

wszystkie przesłanki prawno-materialne które mogłyby uzasadniać roszczenie powoda. Sąd Okręgowy podkreślił przy tym, że powód zarówno o ewentualnej szkodzie jak i osobie obowiązanej do jej naprawienia wiedział już w czasie przebywania w Zakładzie Karnym w S., pozew wniósł zaś dopiero w kwietniu 2017 roku, czyli już po upływie trzyletniego terminu przedawnienia swoich roszczeń. O kosztach postępowania pierwszoinstancyjnego orzeczono na zasadzie art. 102 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł powód, zaskarżając go w całości.

Podniósł, że aż do marca 2017 roku – gdy przeczytał w prasie artykuł poświęcony złym warunkom w więzieniach – uważał, że warunki jakie panowały w Zakładzie Karnym w S. w czasie gdy tam przebywał były normalne i odpowiadały warunkom we wszystkich jednostkach penitencjarnych. Wskazał, że aż do marca 2017 roku nie zdawał sobie również sprawy, że może skarżyć się na warunki panujące w tej jednostce. Zauważył, że w czasach gdy przebywał w Zakładzie Karnym w S. nie mówiło się tyle o prawach osób pozbawionych wolności co obecnie, nie mógł więc wówczas wiedzieć czy warunki w więzieniu są zgodne z prawem czy nie. Powołał się nadto na wyrok Sądu Najwyższego z 15 lutego 2001 roku sygn. akt III KKN 595/00, zgodnie z którym jeśli szkodę wyrządziła jednostka wymiaru sprawiedliwości, to powoływanie się pozwanego na zarzut przedawnienia roszczenia jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie oraz o zasądzenie na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna i podlega oddaleniu.

Sąd Apelacyjny w całości podziela stanowisko sądu pierwszej instancji co do przedawnienia roszczenia opartego na faktach dotyczących pobytu powoda w Zakładzie Karnym w S.. Trzyletni okres przedawnienia określony w art. 442¹ § 1 k.c., rozpoczyna swój bieg w chwili dowiedzenia się przez poszkodowanego o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia. Powód, najpóźniej w momencie opuszczania Zakładu Karnego w S. miał świadomość panujących w tej placówce warunków, zatem zdawał sobie sprawę ze swojej ewentualnej szkody (krzywdy). Powód był również świadomy, że takie warunki zapewniał mu konkretny zakład karny, miał zatem wówczas wiedzę o osobie odpowiedzialnej za ewentualną szkodę wywołaną tymi warunkami. Trzyletni termin przedawnienia, określony w art. 442¹ § 1 k.c., rozpoczął więc swój bieg najpóźniej w czerwcu 2012 roku, kiedy to powód opuścił wskazaną placówkę penitencjarną. Należało więc uznać, że termin ten upłynął najpóźniej w czerwcu 2015 roku. Powód wniósł pozew w niniejszej sprawie dopiero w kwietniu 2017 roku, a zatem już po upływie terminu przedawnienia dochodzonych roszczeń. Strona pozwana skutecznie podniosła w niniejszej sprawie zarzut przedawnienia, powództwo należało zatem oddalić co też prawidłowo uczynił Sąd Okręgowy.

Bez znaczenia jest przy tym podnoszony w apelacji brak świadomości prawnej powoda i wiedzy o możliwości wystąpienia z roszczeniem o zapłatę przeciwko Skarbowi Państwa. Przepis art. 442¹ § 1 k.c. mówi wszak o dowiedzeniu się o szkodzie – którą zdaniem powoda stanowi w niniejszej sprawie jego krzywda w postaci naruszenia godności – a nie o powzięciu wiedzy o istnieniu norm prawnych, które mogły zostać naruszone zachowaniem pozwanego, czy też pozwalających na dochodzenie swoich praw przed sądem. Okoliczności te pozostawały zatem irrelevantne dla oceny biegu terminu przedawnienia roszczeń powoda.

Dodatkowo zauważyć należy, że jeszcze od czasów rzymskich obowiązuje zasada powszechnej znajomości prawa, realizowana przez obowiązek publikowania prawa w dziennikach urzędowych (Dziennik Ustaw, Monitor Polski, dzienniki urzędowe), a która powoduje, że data wymagalności roszczenia nigdy nie jest powiązana ze świadomością prawną poszkodowanego. Tym samym nikt nie może zasłaniać się nieznajomością powszechnie obowiązującego prawa i to niezależnie od posiadanego wykształcenia, czy pełnionych ról społecznych.

W ocenie sądu odwoławczego nie zachodziły w niniejszej sprawie również żadne wyjątkowe okoliczności do nieuwzględnienia zarzutu przedawnienia. Powoływany w apelacji wyrok Sądu Najwyższego dotyczy odmiennego stanu faktycznego, odnosi się do postępowania przed sądem karnym, a nie cywilnym, a przede wszystkim nie wynika z niego teza na którą powołuje się skarżący.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c. oddalił apelację jako bezzasadną, zaś na podstawie art.102 k.p.c. z uwagi na trudną sytuację materialną powoda, ponownie pozbawionego wolności, postanowił nie obciążać apelującego obowiązkiem zwrotu na rzecz strony pozwanej kosztów postępowania odwoławczego.